PISA VAKGROEP ONDERWIJSKUNDE UGENT

PISA 2025 in een oogopslag

Samenvatting Vlaams Rapport PISA 2025

UNIVERSITEIT GENT

Vlaanderen is onderwijs & vorming

Met dank aan scholen, leerlingen, ouders en jobstudenten

Auteurs :

Liesbet Berlamont

Arthur Lermytte

Freya Abbeel

Rachel Lemaitre

Nel Tavernier

Johan van Braak

Ondersteuning datavisualisatie: Koen Van den Eeckhout (Baryon Design)

Referentie naar deze samenvatting:

Berlamont, L., Lermytte, A., Abbeel, F., Lemaitre, R., Tavernier, N., & van Braak, J. (2026). *Samenvatting Vlaams Rapport PISA 2025*. Universiteit Gent

Inhoudstafel

Prestaties van leerlingen in Vlaanderen voor wetenschappen, lezen en wiskunde 4
Wetenschappen 4
Lezen 7
Wiskunde 7
Verschillen in prestaties van leerlingen in Vlaanderen voor wetenschappen, lezen en wiskunde 8
Spreiding 8
Geslacht 8
Socio-economische status (SES) 9
Thuistaal 10
Migratiestatus 10
Onderwijsvorm 11
Computationeel probleemoplossen als innovatief domein 13
Engagement en leeromgeving van leerlingen 14

PISA (Programme for International Student Assessment) test elke drie jaar de kennis en vaardigheden van 15-jarige leerlingen in verschillende landen, met een focus op wetenschappen, lezen en wiskunde. PISA 2025 test daarnaast ook hoe sterk leerlingen zijn in computationeel probleemoplossen. PISA test niet zozeer of 15-jarige leerlingen schoolse kennis kunnen reproduceren, maar vooral in welke mate ze hun kennis en vaardigheden kunnen toepassen in het dagelijkse leven. Aan het PISA 2025-onderzoek namen 91 landen deel. In Vlaanderen namen 3987 leerlingen uit 129 scholen deel[1].

Prestaties van leerlingen in Vlaanderen voor wetenschappen, lezen en wiskunde

Wetenschappen

Leerlingen in Vlaanderen behalen een gemiddelde score van 496 punten voor wetenschappen in PISA 2025 en scoren daarmee hoger dan het EU-gemiddelde, het OESO-gemiddelde en de andere Belgische regio's (Tabel 1). 12 deelnemende landen en de regio Engeland[2] behalen een hogere score. In Europees perspectief[3] behoort Vlaanderen tot de hoger presterende landen en regio's. Van alle 27 EU-landen en Engeland scoren enkel Estland, Engeland en Finland hoger. Leerlingen in Vlaanderen kunnen beter wetenschappelijke onderzoeksdesigns opzetten en evalueren, wetenschappelijke data en bewijs kritisch interpreteren en op basis van een evaluatie van wetenschappelijke informatie besluiten nemen dan gemiddeld in de EU en OESO. Voor het wetenschappelijk verklaren van fenomenen scoren leerlingen in Vlaanderen op hetzelfde niveau als het OESO-gemiddelde, maar hoger dan het EU-gemiddelde.

Sinds PISA 2006 dalen de prestaties voor wetenschappen van leerlingen in Vlaanderen (Figuur 1). De neerwaartse Vlaamse trend, die sinds 2012 vergelijkbaar is met de daling in de EU en tussen 2018 en 2022 versnelde, zet zich echter niet verder in PISA 2025. Net als in de meeste EU-landen, Engeland en de andere Belgische regio's is er in Vlaanderen geen significant verschil tussen de gemiddelde score voor wetenschappen in 2022 en 2025. De afgelopen decennia daalde het aandeel toppresteerders voor wetenschappen in Vlaanderen van 12,3% in 2006 naar 8,2% in 2025 (Figuur 4). Het aandeel laagpresteerders verdubbelde van 11,6% in 2006 naar 22,6% in 2025.

[1] Daarnaast namen nog 1025 leerlingen deel aan de *Foreign Language Assessment (FLA),* dat leerlingen test op hun lees-, luister- en spreekvaardigheid in het Engels. De resultaten hiervan worden gerapporteerd in 2027.
[2] Hoewel Engeland formeel een land is, wordt het in navolging van het OESO-rapport beschouwd als een regio van het Verenigd Koninkrijk.
[3] Het Vlaams rapport PISA 2025 vergelijkt de scores in Vlaanderen hoofdzakelijk met de EU27- landen en Engeland. Voor de leesbaarheid van deze samenvatting, verwijst 'Europees' in deze samenvatting dan ook naar deze selectie landen.

Tabel 1, 2 en 3

Gemiddelde score voor wetenschappen, lezen en wiskunde in PISA 2025

Wetenschappen

Land	Gemiddelde		SE
B-S-J-Z (China)	597	▲	2,16
Singapore	560	▲	1,71
Macao (China)	541	▲	1,13
Chinees Taipei	540	▲	3,01
Japan	538	▲	3,81
Estland	527	▲	2,33
Korea	526	▲	3,37
Engeland	516	▲	2,45
Verenigd Koninkrijk	511	▲	2,10
Canada	510	▲	1,79
Nieuw-Zeeland	509	▲	2,31
Australië	509	▲	1,89
Finland	504	▲	2,26
Verenigde Staten	502		5,82
Zwitserland	501		2,59
Ierland	500		2,17
Oostenrijk	497		2,72
Vlaanderen	496		3,20
Polen	495		2,74
Turkije	494		2,31
Tsjechië	490		2,59
België	490		2,86
Litouwen	488	▼	1,78
Duitsland	486	▼	3,52
Nederland	485	▼	2,82
Zweden	485	▼	2,99
Slovenië	484	▼	1,28
Frankrijk	483	▼	3,21
Italië	483	▼	2,48
OESO-gem.	482	▼	0,44
FWB	482	▼	4,41
Portugal	482	▼	3,52
Hongarije	480	▼	2,44
Denemarken	478	▼	2,39
Spanje	477	▼	1,90
Kroatië	476	▼	1,77
EU-gem.	476	▼	0,50
Duitstalige Gem.	475	▼	3,23
Slowaakse Republiek	475	▼	2,50
Luxemburg	474	▼	1,05
Noorwegen	470	▼	2,02
Letland	468	▼	2,05
Malta	453	▼	1,55
Chili	442	▼	2,50
Israël	442	▼	3,35
IJsland	441	▼	1,65
Griekenland	434	▼	2,94

Lezen

Land	Gemiddelde		SE
Singapore	535	▲	1,94
B-S-J-Z (China)	527	▲	1,99
Chinees Taipei	508	▲	2,95
Japan	503	▲	3,78
Macao (China)	501	▲	1,16
Korea	501	▲	3,45
Ierland	500	▲	2,03
Estland	499	▲	2,53
Engeland	497	▲	2,36
Nieuw-Zeeland	497	▲	2,42
Verenigd Koninkrijk	494	▲	2,02
Australië	491	▲	1,85
Canada	490	▲	1,78
Verenigde Staten	490	▲	5,84
Polen	482	▲	2,85
Finland	474		2,12
Italië	474		2,60
Turkije	472		2,31
Zwitserland	470		2,92
Tsjechië	468		2,68
Oostenrijk	467		2,55
Vlaanderen	467		3,40
Zweden	466		3,15
België	466		3,04
FWB	466		4,77
Duitsland	465		3,56
Litouwen	464		1,91
Portugal	462		3,23
OESO-gem.	461		0,45
Denemarken	460		2,37
Frankrijk	456	▼	3,24
Kroatië	453	▼	1,78
Noorwegen	453	▼	2,09
Hongarije	452	▼	2,34
Spanje	451	▼	1,94
EU-gem.	451	▼	0,50
Duitstalige Gem.	451	▼	3,41
Slowaakse Republiek	448	▼	2,56
Slovenië	445	▼	1,29
Luxemburg	443	▼	1,05
Nederland	441	▼	2,89
Israël	436	▼	3,52
Chili	436	▼	2,76
Letland	430	▼	2,03
Griekenland	423	▼	3,19
IJsland	422	▼	1,62
Costa Rica	416	▼	2,76

Wiskunde

Land	Gemiddelde		SE
B-S-J-Z (China)	612	▲	2,55
Singapore	563	▲	1,57
Macao (China)	549	▲	1,15
Chinees Taipei	546	▲	3,12
Japan	525	▲	4,20
Korea	522	▲	3,96
Estland	508	▲	2,29
Zwitserland	499	▲	2,59
Engeland	492		2,57
Vlaanderen	489		3,21
Verenigd Koninkrijk	488		2,20
Canada	485		1,91
Polen	484		2,76
Nederland	483		2,89
Ierland	480	▼	1,83
België	480	▼	2,81
Nieuw-Zeeland	480	▼	2,17
Australië	478	▼	1,92
Oostenrijk	477	▼	2,58
Tsjechië	477	▼	2,60
Denemarken	471	▼	2,11
Litouwen	470	▼	1,87
Slowaakse Republiek	469	▼	2,45
Finland	469	▼	2,20
Italië	468	▼	2,85
FWB	467	▼	4,17
Zweden	464	▼	2,51
Duitsland	464	▼	3,05
OESO-gem.	463	▼	0,42
Verenigde Staten	463	▼	5,40
Turkije	462	▼	2,40
Letland	460	▼	1,70
EU-gem.	460	▼	0,49
Portugal	460	▼	3,45
Slovenië	460	▼	1,19
Hongarije	459	▼	2,51
Luxemburg	458	▼	0,88
Frankrijk	458	▼	3,00
Spanje	457	▼	1,69
Kroatië	455	▼	1,82
Duitstalige Gem.	454	▼	3,01
Noorwegen	452	▼	2,02
IJsland	450	▼	1,47
Malta	439	▼	1,78
Israël	433	▼	3,10
Griekenland	424	▼	2,92
Roemenië	419	▼	4,53

Noot. ▲ = significant hoger dan Vlaanderen. ▼ = significant lager dan Vlaanderen.

Figuur 1, 2 en 3

Trend gemiddelde score wetenschappen, lezen en wiskunde

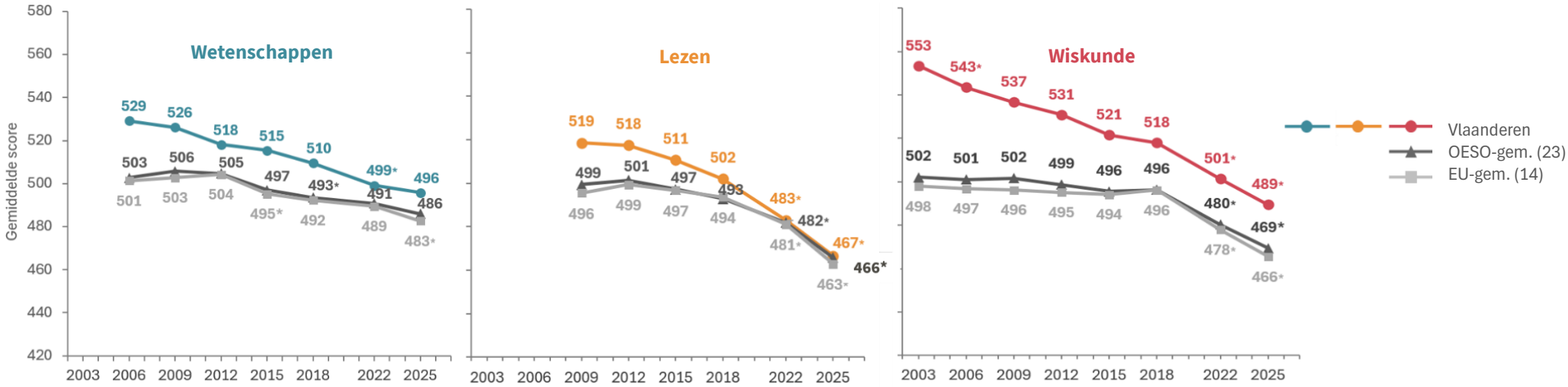

Noot. Significante verschillen ten opzichte van de vorige cyclus worden met een asterisk aangeduid.

Figuur 4, 5 en 6

Trend aandeel top- en laagpresteerders wetenschappen, lezen en wiskunde

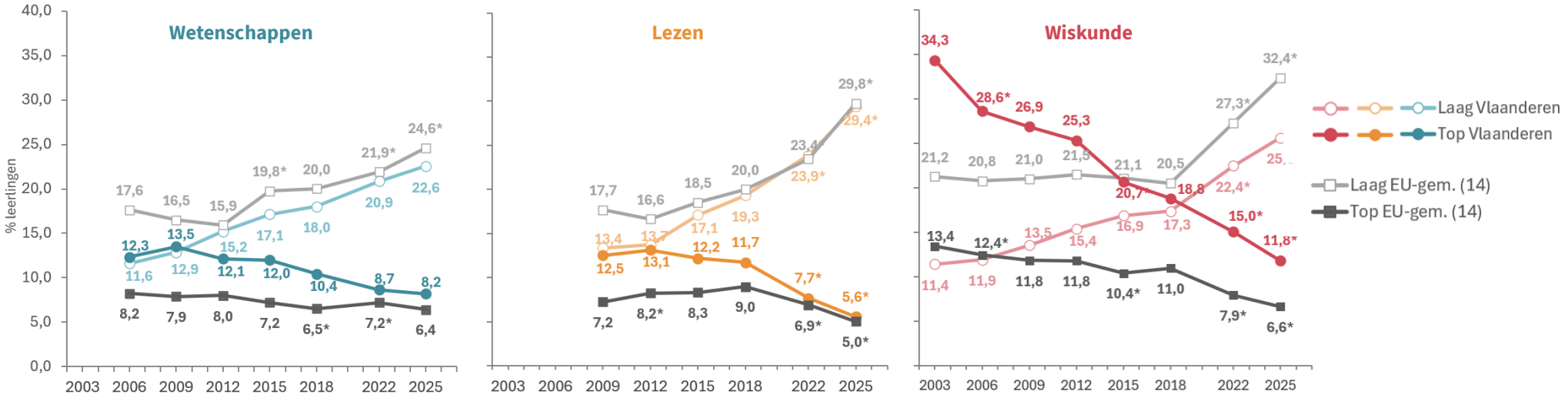

Noot. Significante verschillen ten opzichte van de vorige cyclus worden met een asterisk aangeduid.

Lezen

Met een gemiddelde leesscore van 467 punten presteert Vlaanderen in PISA 2025 op hetzelfde niveau als het OESO-gemiddelde en scoort het hoger dan het EU-gemiddelde (Tabel 2). 14 deelnemende landen en de regio Engeland behalen een hogere gemiddelde leesprestatie dan Vlaanderen. In Europees perspectief scoren enkel Ierland, Estland, Engeland en Polen gemiddeld hoger. In België haalt de Federatie Wallonië-Brussel hetzelfde leesniveau als Vlaanderen en scoort de Duitstalige Gemeenschap lager.

Sinds PISA 2009 dalen de leesprestaties van leerlingen in Vlaanderen (Figuur 2). De daling in Vlaanderen versnelt sinds PISA 2018. Tussen 2009 en 2018 daalde de gemiddelde score voor lezen in Vlaanderen met 17 punten, tussen 2018 en 2025 daalt de gemiddelde leesprestatie met 35 punten. De daling in leesvaardigheid is geen uniek Vlaams fenomeen: de gemiddelde leesscores van de andere Belgische regio's en de meeste EU-landen daalden eveneens in de afgelopen decennia. Zowel op lange termijn (tussen 2015 en 2025) als op korte termijn (tussen 2022 en 2025) is de daling in Vlaanderen even sterk als de daling van het EU-gemiddelde.

De afgelopen decennia daalde het aandeel toppresteerders voor lezen in Vlaanderen van 12,5% in 2009 naar 5,6% in 2025 (Figuur 5). Het aandeel laagpresteerders nam toe van 13,4% in 2009 naar 29,4% in 2025. Bijna drie op tien leerlingen in Vlaanderen is in PISA 2025 onvoldoende leesvaardig om, volgens PISA, volwaardig te kunnen participeren in de hedendaagse samenleving. Parallel met de sterke daling van de gemiddelde prestatie, versnelt de toename van het aandeel laagpresteerders en de afname van het aandeel toppresteerders sinds PISA 2018. Gemiddeld in de EU-landen daalt het aandeel toppresteerders sinds 2018 minder sterk dan in Vlaanderen en stijgt het aandeel laagpresteerders in dezelfde periode in een vergelijkbaar tempo.

Wiskunde

Voor wiskunde scoren leerlingen in Vlaanderen in PISA 2025 gemiddeld 489 punten. Met deze score behoort Vlaanderen tot de Europese wiskundetop. Van alle EU27-landen en Engeland behaalt enkel Estland een hogere gemiddelde wiskundescore dan Vlaanderen. Met uitzondering van Estland, Engeland, Polen en Nederland scoren alle Europese landen lager dan Vlaanderen (Tabel 3). Zeven niet-EU landen scoren voor wiskunde eveneens hoger dan Vlaanderen. De gemiddelde wiskundeprestatie van Vlaanderen ligt hoger dan het EU- en OESO-gemiddelde en de gemiddelde prestaties van de andere Belgische regio's.

De wiskundeprestaties van leerlingen in Vlaanderen dalen gestaag sinds PISA 2003 (Figuur 3). De dalende trend versnelt, net als voor lezen, sinds PISA 2018. Tussen 2003 en 2018 daalde de gemiddelde wiskundescore met 35 punten, terwijl de gemiddelde prestatie tussen 2018 en 2025 met 28 punten daalt. Ook in de andere Belgische regio's en de meeste EU-landen daalde de wiskundige geletterdheid van leerlingen in de afgelopen decennia. Zowel op lange termijn (tussen 2015 en 2025) als op korte termijn (tussen 2022 en 2025) is de daling in Vlaanderen even sterk als de daling van het EU-gemiddelde.

De afgelopen decennia daalde het aandeel toppresteerders voor wiskunde in Vlaanderen van 34,4% in 2003 naar 11,8% in 2025 (Figuur 6). Het aandeel laagpresteerders nam toe van 11,4% in 2003 naar 25,6% in 2025. Het aandeel toppresteerders voor wiskunde daalde in de afgelopen decennia gestaag

en sterker dan gemiddeld in de EU. Het aandeel laagpresteerders neemt, parallel met de versnelling van de daling van de gemiddelde wiskundescore, sterk toe vanaf PISA 2018. Deze stijging is vergelijkbaar met de stijging van het EU-gemiddelde.

Verschillen in prestaties van leerlingen in Vlaanderen voor wetenschappen, lezen en wiskunde

Spreiding

Prestatieverschillen tussen leerlingen zijn relatief groot in Vlaanderen. De kloof tussen de 10% hoogst en 10% laagst presterende leerlingen is in PISA 2025 in Vlaanderen voor elk domein groter dan het OESO-gemiddelde. In vergelijking met het EU-gemiddelde is enkel de prestatiekloof voor lezen groter in Vlaanderen. Landen en regio's combineren vaak een hoge gemiddelde score met een relatief grote spreiding, maar dit is niet altijd het geval. Zo hebben sommige landen die gemiddeld vergelijkbaar of hoger scoren dan Vlaanderen, zoals Estland, een kleinere prestatiekloof tussen de hoogst en laagst presterende leerlingen.

Sinds PISA 2015 blijft de spreiding in prestaties in Vlaanderen even groot. In het afgelopen decennium daalden de scores van de hoogst en laagst presterende leerlingen voor alle domeinen even sterk in Vlaanderen. Gemiddeld in de EU-landen nemen prestatieverschillen tussen de hoogst en laagst presterende leerlingen wel toe.

Geslacht

Voor wetenschappen zijn er in Vlaanderen geen significante prestatieverschillen tussen jongens en meisjes, terwijl in een gemiddeld EU- en OESO-land meisjes gemiddeld hoger scoren dan jongens. Wel ligt in Vlaanderen het aandeel laagpresteerders voor wetenschappen bij jongens hoger dan bij meisjes. Zowel in Vlaanderen, de EU als de OESO hebben meisjes een prestatievoordeel voor lezen en jongens een prestatievoordeel voor wiskunde. Geslachtsverschillen voor wiskunde situeren zich vooral bij de hoogst presterende leerlingen: jongens zijn oververtegenwoordigd in de groep toppresteerders. Voor lezen zijn meisjes ondervertegenwoordigd in de groep laagpresteerders en oververtegenwoordigd in de groep toppresteerders.

In Vlaanderen dalen de prestaties van jongens voor wetenschappen en lezen sinds PISA 2015 sterker dan de prestaties van meisjes (Figuur 7 en 8). Bijgevolg verliezen jongens in PISA 2025 hun voorsprong voor wetenschappen en wordt hun leesachterstand ten opzichte van meisjes steeds groter. Ook in de EU dalen de prestaties van jongens voor wetenschappen en lezen sterker dan de prestaties van meisjes. Voor wiskunde dalen de prestaties van jongens en meisjes in Vlaanderen ten opzichte van PISA 2015 even sterk, waardoor verschillen tussen beide groepen even groot blijven (Figuur 9).

Figuur 7, 8 en 9

Trend gemiddelde score jongens en meisjes voor wetenschappen, lezen en wiskunde sinds PISA 2015

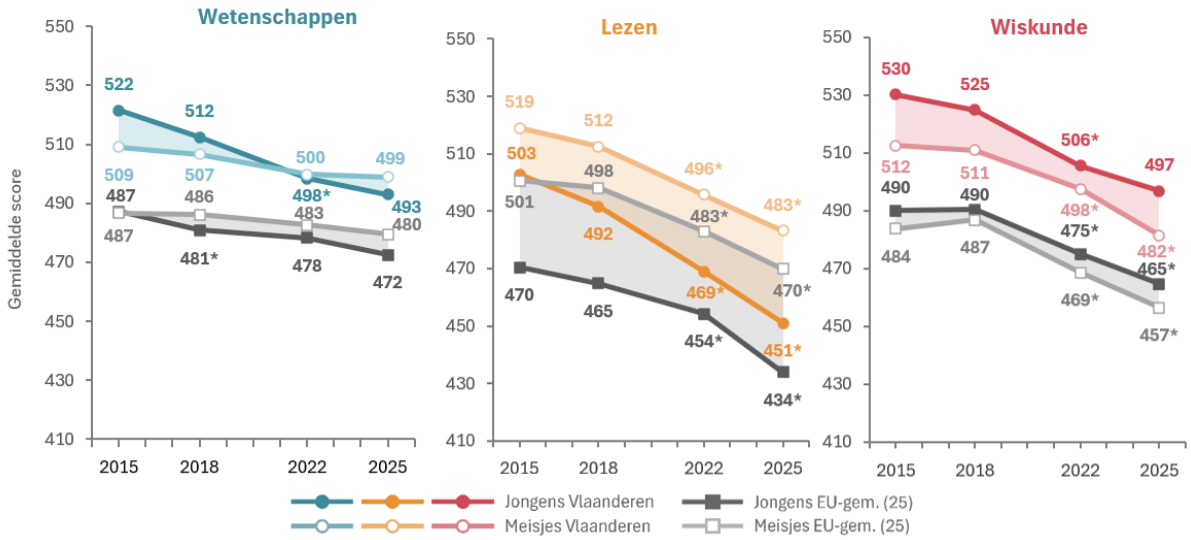

Noot. Significante verschillen ten opzichte van de vorige cyclus worden met een asterisk aangeduid.

Het aandeel laagpresteerders stijgt, voor alle domeinen, sterker bij jongens dan bij meisjes in Vlaanderen. In PISA 2025 haalt een kwart van de jongens in Vlaanderen het basisniveau voor wiskunde en wetenschappen niet. Meer dan een derde van de jongens in Vlaanderen beschikt in PISA 2025 niet over de leesvaardigheid om, volgens PISA, volwaardig te participeren in de hedendaagse samenleving. Ongeveer een vijfde van de meisjes haalt in PISA 2025 het basisniveau voor wetenschappen niet en ongeveer een vierde van de meisjes is laagpresteerder voor lezen en wiskunde.

Socio-economische status (SES)

Leerlingen uit socio-economisch meer bevoorrechte gezinnen scoren in alle landen gemiddeld hoger voor wetenschappen, lezen en wiskunde dan leerlingen uit socio-economisch minder bevoorrechte gezinnen. De kloof tussen het hoogste en laagste SES-kwart schommelt in Vlaanderen in PISA 2025 rond 100 punten voor alle domeinen. Voor elk domein presteert meer dan een derde van de socio-economisch minst bevoorrechte leerlingen onder het basisniveau (Figuur 10). Voor lezen is dit meer dan vier op tien leerlingen. De SES-kloof in Vlaanderen verschilt voor alle domeinen niet significant van de gemiddelde SES-kloof in de EU-landen. In vergelijking met het OESO-gemiddelde is enkel de SES-kloof voor wetenschappen groter in Vlaanderen.

De prestatiekloof tussen de laagste en hoogste SES-groep in PISA 2025 is in Vlaanderen voor elk domein vergelijkbaar met de kloof in PISA 2015. Wel worden SES-verschillen voor lezen en wiskunde sinds PISA 2018, na een eerdere toename tussen 2015 en 2018, kleiner door dalingen van de socio-economisch meest bevoorrechte leerlingen. In de EU wordt het prestatievoordeel van de socio-economisch meest bevoorrechte leerlingen eveneens kleiner op korte termijn.

Figuur 10, 11 en 12

Aandeel laagpresteerders volgens SES, thuistaal en migratiestatus

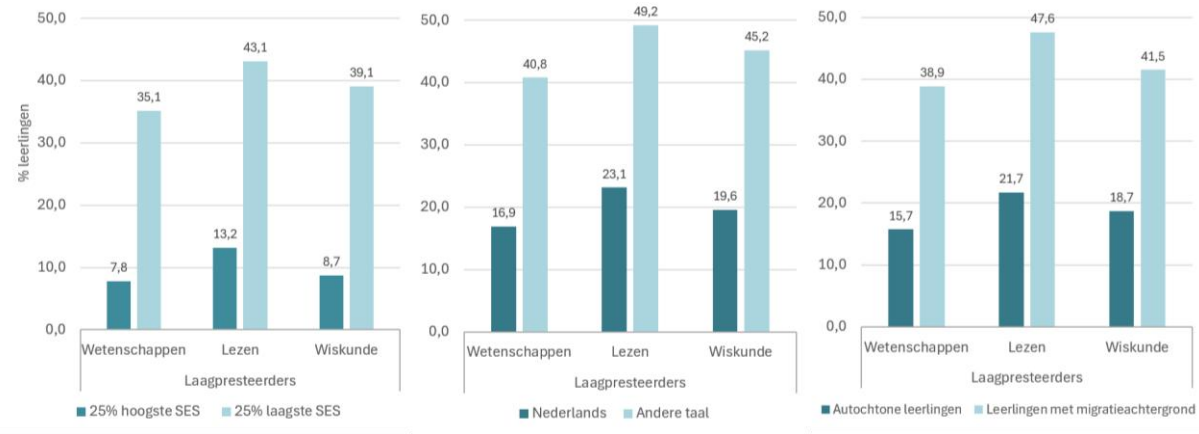

Thuistaal

Leerlingen die thuis meestal de testtaal - in Vlaanderen het Nederlands - spreken, scoren in de meeste landen gemiddeld hoger voor wetenschappen, lezen en wiskunde dan leerlingen die thuis meestal een andere taal spreken. In Vlaanderen is de thuistaalkloof groot. Zowel voor wetenschappen, lezen als wiskunde haalt meer dan vier op tien leerlingen met een andere thuistaal het basisniveau volgens PISA niet (Figuur 11). Voor lezen bedraagt dit aandeel bijna de helft. Bij leerlingen met Nederlands als dominante thuistaal is voor alle domeinen minder dan een kwart laagpresteerder. De prestatiekloof in Vlaanderen is groter dan gemiddeld in de EU- en OESO-landen. De thuistaalkloof wordt deels verklaard door SES-verschillen. Na controle voor SES wordt, zowel in Vlaanderen als in de meeste EU-landen, de achterstand van leerlingen met een andere thuistaal kleiner.

De groep leerlingen met een andere thuistaal is divers in Vlaanderen. Leerlingen die thuis meestal een Oost- of West-Europese taal spreken, scoren gemiddeld hoger dan leerlingen die thuis meestal een niet-Europese taal spreken. Deze verschillen worden wel kleiner na controle voor SES. Gecontroleerd voor SES presteren leerlingen die thuis meestal een Oost- of West-Europese taal spreken bovendien op hetzelfde niveau als leerlingen met Nederlands als dominante thuistaal.

Voor alle domeinen blijft de kloof tussen leerlingen met Nederlands als dominante thuistaal en leerlingen die thuis meestal een andere taal spreken even groot in het afgelopen decennium. Gemiddeld in de EU-landen worden thuistaalverschillen groter voor wetenschappen en lezen door sterk dalende scores van leerlingen die thuis meestal een andere taal spreken.

Migratiestatus

Autochtone leerlingen scoren in de meeste landen gemiddeld hoger voor wetenschappen, lezen en wiskunde dan leerlingen met een migratieachtergrond. Prestatieverschillen volgens migratiestatus zijn groot in Vlaanderen. Voor wetenschappen en wiskunde haalt ongeveer vier op tien leerlingen met een migratieachtergrond het basisniveau volgens PISA niet (Figuur 12). Voor lezen loopt dit aandeel op tot bijna de helft van de leerlingen. Minder dan een kwart van de autochtone leerlingen is, ongeacht het domein, laagpresteerder. In de groep leerlingen met een migratieachtergrond scoren tweede generatie leerlingen in Vlaanderen, uitgezonderd voor wiskunde, hoger dan eerste

generatie leerlingen. In internationaal perspectief is de prestatiekloof volgens migratiestatus in Vlaanderen groter dan gemiddeld in de EU- en OESO-landen.

De prestatieverschillen volgens migratiestatus worden in Vlaanderen, net als in de meeste EU-landen, deels verklaard door de SES en de thuistaal van leerlingen. Na controle voor deze achtergrondkenmerken verdwijnen prestatieverschillen tussen autochtone leerlingen en leerlingen met een migratieachtergrond voor wiskunde in Vlaanderen en verkleint de kloof voor wetenschappen en lezen.

Prestatieverschillen volgens migratiestatus blijven voor wetenschappen en lezen stabiel ten opzichte van PISA 2015, terwijl de prestatiekloof gemiddeld in de EU-landen groeit. Voor wiskunde wordt de prestatiekloof in Vlaanderen kleiner door een daling van de wiskundeprestaties van autochtone leerlingen. Gemiddeld in de EU-landen blijft de prestatiekloof voor wiskunde even groot tussen 2015 en 2025.

Onderwijsvorm

Er zijn in Vlaanderen grote prestatieverschillen voor wetenschappen, lezen en wiskunde volgens onderwijsvorm. Leerlingen uit het aso scoren voor alle domeinen gemiddeld hoger dan leerlingen uit de andere onderwijsvormen. Voor elk domein presteert minder dan 5% van de aso-leerlingen onder het basisniveau en behaalt meer dan 10% een topprestatie (Figuur 13). Voor wiskunde is zelfs een kwart van de aso-leerlingen (25,4%) een toppresteerder. Leerlingen in het bso, dbso/duaal leren[4] en buso[4] halen gemiddeld de laagste scores. Voor zowel wetenschappen, lezen als wiskunde haalt een ruime meerderheid van de leerlingen in deze onderwijsvormen het basisniveau niet**.** In het bso bijvoorbeeld zijn twee op drie leerlingen laagpresteerder voor wetenschappen en is driekwart van de leerlingen laagpresteerder voor wiskunde en lezen. In het bso, dbso/duaal leren en buso zijn er weinig of geen toppresteerders voor wetenschappen, lezen of wiskunde. Kso- en tso-leerlingen vormen een middengroep: zij scoren lager dan leerlingen in het aso, maar hoger dan leerlingen in de andere onderwijsvormen.

[4] De scores van leerlingen in het buso en dbso/duaal leren zijn minder betrouwbaar, omdat slechts een klein aantal leerlingen uit deze onderwijsvormen deelnam.

Figuur 13

Aandeel top- en laagpresteerders volgens onderwijsvorm in PISA 2025

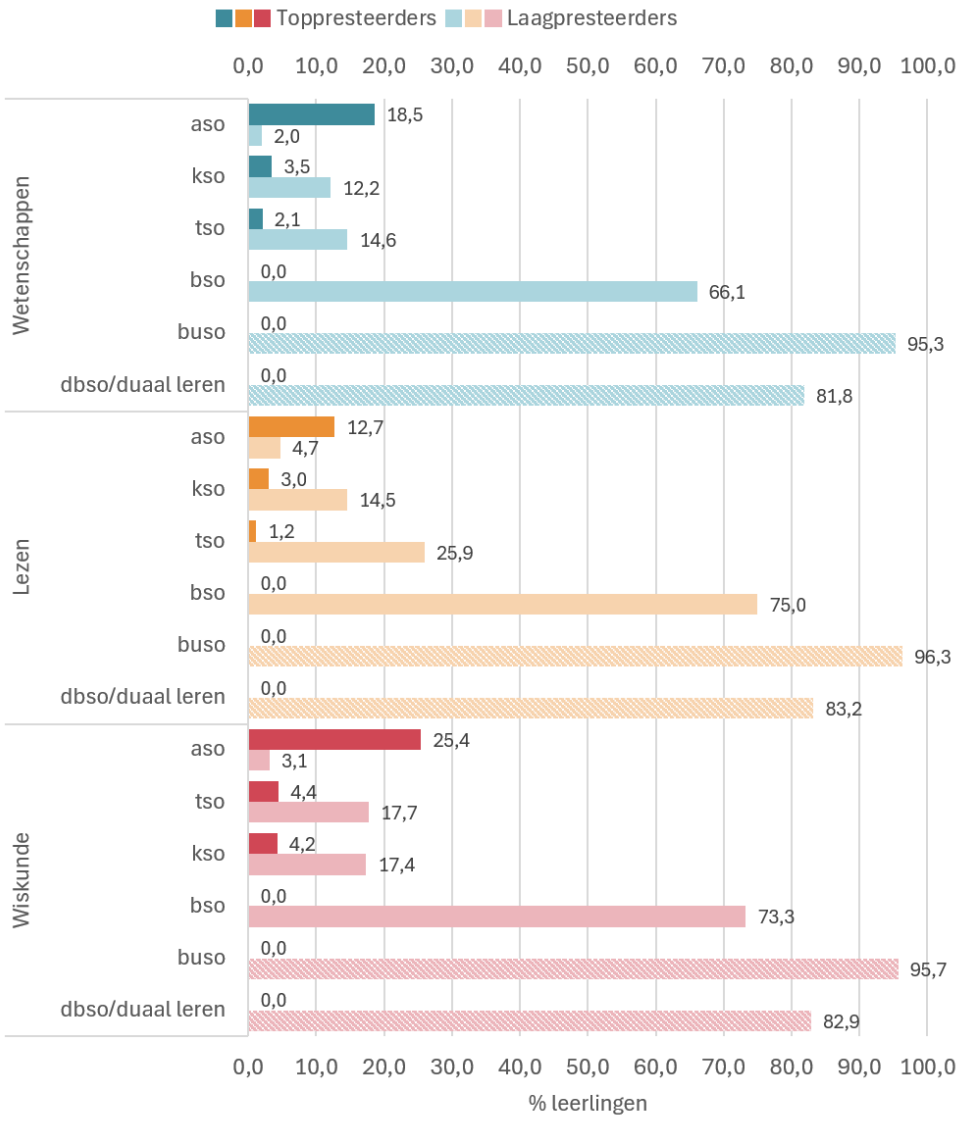

Sinds PISA 2015 dalen de prestaties van leerlingen in alle onderwijsvormen, met uitzondering van het kso voor wetenschappen en wiskunde. In het aso daalt het aandeel toppresteerders sterk, terwijl in het tso en bso het aandeel laagpresteerders sterk stijgt. Tussen PISA 2022 en PISA 2025 is er voor wetenschappen en wiskunde echter in geen enkele onderwijsvorm een significante stijging of daling. De leesvaardigheid daalt tussen 2022 en 2025 enkel in het bso, terwijl de gemiddelde leesprestatie in de andere onderwijsvormen op hetzelfde niveau blijft.

Computationeel probleemoplossen als innovatief domein

In PISA 2025 werd in het innovatieve domein *Leren in de Digitale Wereld* (LDW) getoetst in welke mate leerlingen in een digitale omgeving zelfgestuurd problemen kunnen oplossen aan de hand van computationele tools en werkwijzen. Het domein test twee subcompetenties: computationeel probleemoplossen en zelfregulerend leren[5]. Vlaanderen behoort met een gemiddelde score van 523 punten tot de hoger presterende landen en regio's voor computationeel probleemoplossen (Figuur 14). 9 landen scoren gemiddeld hoger voor het domein dan Vlaanderen. Van alle EU27-landen en Engeland behaalt enkel Estland een hogere gemiddelde score. Alle Europese landen, met uitzondering van Tsjechië, Estland en Engeland, scoren gemiddeld lager dan Vlaanderen. De Vlaamse gemiddelde score voor computationeel probleemoplossen ligt ook hoger dan het EU- en OESO-gemiddelde. Ruim een derde van de leerlingen in Vlaanderen (34,4%) presteert op topniveau voor computationeel probleemoplossen. Leerlingen in Vlaanderen scoren, net als in de EU en de OESO, gemiddeld hoger voor programmeren dan voor modelleren.

Net als voor de kerndomeinen zijn er ook voor computationeel probleemoplossen prestatieverschillen volgens verschillende achtergrondkenmerken. Jongens scoren in Vlaanderen, net als in de meeste landen, gemiddeld hoger dan meisjes. De socio-economisch minst bevoorrechte leerlingen, leerlingen met een andere thuistaal en leerlingen met een migratieachtergrond scoren gemiddeld lager dan de socio-economisch meest bevoorrechte leerlingen, leerlingen die thuis meestal Nederlands spreken en autochtone leerlingen. Aso-leerlingen scoren gemiddeld hoger dan leerlingen in alle andere onderwijsvormen. De algemene spreiding, de SES-kloof en verschillen naargelang geslacht in Vlaanderen zijn even groot als in een gemiddeld EU- en OESO-land. Prestatieverschillen volgens thuistaal en migratiestatus zijn voor computationeel probleemoplossen groter dan gemiddeld in de EU- en OESO-landen.

Figuur 14

Gemiddelde score voor computationeel probleemoplossen in PISA 2025

Land	Gemiddelde		SE
Macao (China)	572	▲	1,01
Singapore	563	▲	1,42
B-S-J-Z (China)	560	▲	1,62
Japan	557	▲	3,17
Chinees Taipei	551	▲	2,39
Estland	541	▲	1,77
Korea	538	▲	2,93
Australië	532	▲	1,74
Nieuw-Zeeland	531	▲	1,63
Canada	525		1,57
Engeland	525		2,28
Vlaanderen	523		2,89
Verenigd Koninkrijk	523		1,95
Zwitserland	520		2,27
Tsjechië	517		2,34
Verenigde Staten	513		5,09
Litouwen	512	▼	1,65
Ierland	511	▼	1,61
Oostenrijk	509	▼	2,57
België	508	▼	2,54
Letland	507	▼	1,78
Polen	507	▼	2,90
Finland	507	▼	2,13
Nederland	506	▼	2,49
Denemarken	506	▼	2,32
Luxemburg	506	▼	1,25
Zweden	503	▼	2,24
Portugal	501	▼	2,92
OESO-gem.	500	▼	0,40
Spanje	499	▼	1,86
Duitsland	498	▼	2,76
Frankrijk	497	▼	2,93
Slowaakse Republiek	497	▼	2,29
Hongarije	495	▼	2,49
EU-gem.	492	▼	0,47
Noorwegen	491	▼	2,02
Italië	490	▼	2,20
IJsland	490	▼	1,85
FWB	489	▼	3,76
Slovenië	486	▼	1,36
Turkije	473	▼	1,94
Duitstalige Gem.	472	▼	3,23
Chili	466	▼	2,70
Kroatië	464	▼	1,96
Malta	463	▼	2,19
Griekenland	461	▼	2,98
Mexico	453	▼	2,01

▲ = significant hoger dan Vlaanderen.
▼ = significant lager dan Vlaanderen.

[5] De resultaten van de tweede component, zelfregulerend leren, worden gepubliceerd in een afzonderlijk rapport in 2027.

Engagement en leeromgeving van leerlingen

PISA bevraagt in de leerlingen-, school- en oudervragenlijst verschillende achtergrondkenmerken die verschillen in prestaties helpen duiden, maar ook op zichzelf waardevolle inzichten bieden. Zo meet PISA ook het engagement van leerlingen. *Competent learners* zijn volgens de OESO immers niet alleen leerlingen met sterke prestaties in de getoetste domeinen, maar ook leerlingen die geëngageerd zijn om bij te leren. PISA meet het engagement van 15-jarige leerlingen onder meer op basis van vragen over nieuwsgierigheid en doorzettingsvermogen. Ruim de helft van de leerlingen in Vlaanderen rapporteert nieuwsgierig te zijn om nieuwe dingen te leren en door te zetten wanneer leren uitdagender wordt. Leerlingen in Vlaanderen rapporteren gemiddeld echter minder nieuwsgierigheid en doorzettingsvermogen dan gemiddeld in de OESO-landen.

PISA meet ook een cognitieve dimensie van engagement: inzicht in de aard van wetenschappen. De meeste leerlingen in Vlaanderen tonen inzicht in wetenschapsbeoefening en erkennen de waarde van wetenschappen bij kennisverwerving. Wel geeft meer dan vier op tien leerlingen (43,4%) aan dat we meer moeten vertrouwen op ons gezond verstand en minder op wetenschappelijke studies.

Bovendien meet PISA het sociaal engagement van leerlingen op school, onder meer op basis van vragen die peilen naar de mate waarin leerlingen het gevoel hebben erbij te horen op school en de waarde die ze toekennen aan school. De meeste leerlingen in Vlaanderen hebben het gevoel erbij te horen op school. Bijna een derde van de leerlingen (32,5%) geeft echter wel aan zich niet thuis te voelen op school. Een aanzienlijke groep leerlingen in Vlaanderen erkent daarnaast de waarde van school niet. Een kwart geeft aan dat school hen geen zaken geleerd heeft die nuttig kunnen zijn in een toekomstige job (25,8%) en stellen dat school tijdsverspilling geweest is (25,1%). Ongeveer de helft van de leerlingen (50,8%) geeft aan dat school hen weinig voorbereid heeft op het leven.

Naast het sociaal engagement van leerlingen bevraagt PISA nog andere kenmerken die verband houden met het school- en klasklimaat, zoals ervaringen met pesten en het disciplinair klimaat (in de lessen wetenschappen). Ongeveer de helft van de leerlingen in Vlaanderen (52,5%) geeft aan minstens een aantal keer per jaar met een vorm van pestgedrag in aanraking te komen. Leerlingen komen eerder in aanraking met verbaal pestgedrag (verspreiding van gemene roddels en uitlachen) dan met fysiek pestgedrag (bedreigen, slaan of duwen). Daarnaast geeft meer dan de helft van de leerlingen aan dat de lessen wetenschappen in minstens sommige lessen worden verstoord. Ongeveer drie op tien leerlingen (30,3%) geeft aan dat het in de meeste of alle lessen lawaaierig en rommelig is in de klas.

Ook polst PISA naar de bredere leeromgeving van leerlingen op school en thuis. Ongeveer drie op tien leerlingen (30,5%) in Vlaanderen volgt les op een school waar de schoolleider aangeeft dat het onderwijs in enige mate of veel wordt gehinderd door een tekort aan leerkrachten. Ongeveer een kwart van de leerlingen (26,8%) volgt les in een school waar het onderwijs in enige mate of veel wordt gehinderd door een tekort aan voldoende gekwalificeerde leerkrachten. Gemiddeld in de OESO ervaren schoolleiders meer hinder door aan gebrek aan (voldoende gekwalificeerd) onderwijspersoneel dan in Vlaanderen. Daarnaast wordt in PISA 2025 voor het eerst nagegaan hoe vaak leerlingen AI gebruiken voor schoolwerk. Meer dan twee derde van de leerlingen geeft aan minstens één of twee keer per jaar een chatbot te gebruiken voor schoolwerk. Bijna de helft van de leerlingen (45,9%) rapporteert dat een chatbot hen minstens één keer per week helpt bij het leren.

Ten slotte bevraagt PISA de ervaren familiale ondersteuning bij onderwijs. Ongeveer vier op vijf leerlingen geeft aan minstens één of twee keer per maand ondersteuning van familie te ervaren. Toch geeft ook één op vijf leerlingen (19,8%) aan nooit of bijna nooit met hun ouders te praten over problemen die ze op school zouden kunnen hebben. De ervaren familiale ondersteuning in Vlaanderen is bovendien lager dan gemiddeld in de OESO-landen.

Copyright ©2026

Universiteit Gent – Vakgroep Onderwijskunde
Henri Dunantlaan 2, 9000 Gent
PISA@UGent.be

www.pisa.ugent.be

Liesbet Berlamont
Arthur Lermytte
Freya Abbeel
Rachel Lemaitre
Nel Tavernier

Johan van Braak (promotor)